

Ne jau Līvāni ir izņēmums

PILSĒTA KRUSTCELĒS

167 kilometrus no Rīgas, Dubnas un Daugavas krastos bijušās latgaļu Jersikas valsts tirgotāju un amatnieku apmetnes vietā, tagad atrodas Līvāni. 1824. gadā Līvāni ieguvuši miesta tiesības. 1854. gadā tur atvērta otro tautskolu Latgalē, vēl pēc piecpadsmit gadiem - aptieku, tad dziednicu. Pēc Rīgas - Orlas dzelzceļa atklāšanas 1861. gadā Līvānos līdz 20. gadsimta sākumam uzcēla desmit fabrikas - celulozes, stikla, korķu, linoleja, ķieģeļu un tekstilfabrikas. Otrā Daugavas krastā slējās franču celtā Eiropā vienīgā

raga izstrādājumu fabrika, kur ražoja kauliņus dāmu korsetēm, cepurēm un telefoniem.

Pirmais pasaules karš iznīcināja veiksmīgi uzsāktu rūpniecību un trešo daļu iedzīvotāju.

30. gados Līvānos, nu jau pilsētā, tika uzbūvēts ap 370 māju un tur strādāja ap 180 lielāku un mazāku bodīšu, darbojās desmit saviesīgās biedrības.

Otrā pasaules kara laikā puse pilsētas tika sagrauta un Līvāni pircieta genocīdu pret trešo daļu no saviem iedzīvotājiem ebrejiem. Padomju varas gados pilsēta

strauji un hipertrofēti attīstījās, te uzcēla bioķīmisko rūpniecību, būvmateriālu un mājbuves kombinātus, paplašināja stikla fabriku un saveda darbaspēku no visām savienības malām, padarot kādreizējo mazpilsētu par trešo lielāko rūpniecības centru Latgalē. Un radot pamatu daudzām šodienas problēmām.

■ Līvānos ir 11 tūkstoši iedzīvotāju, no tiem 51 procents - bērni un pensionāri.

■ Pilsētā darbojas piecu reliģisko konfesiju draudzes. ■ Aptuveni puse iedzīvotāju

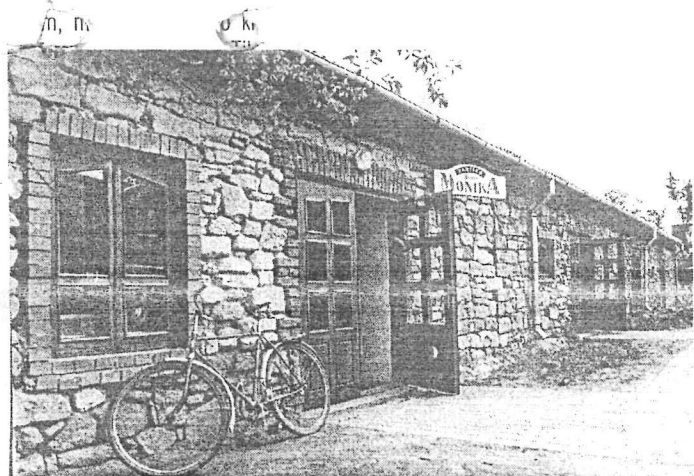
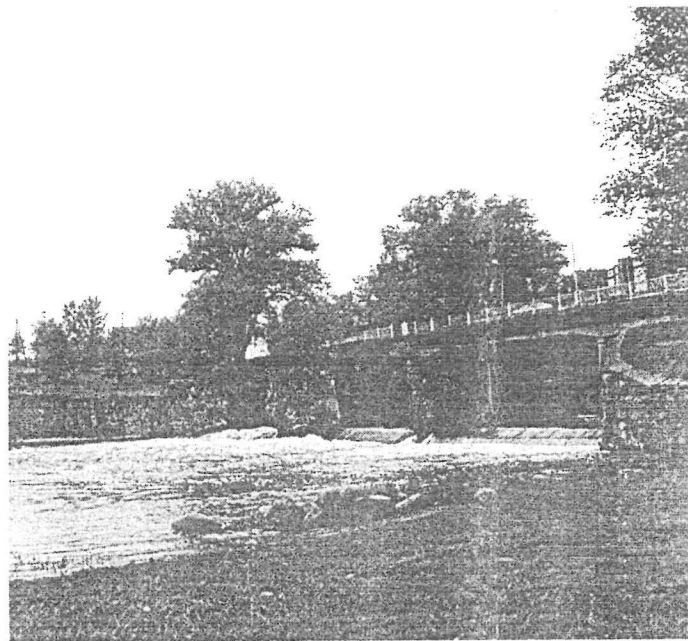
ir maznodrošināti.

■ 29 procenti darbaspējīgo iedzīvotāju ir bezdarbnieki un gandrīz ceturtā daļa no viņiem nestrādā ilgāk kā sešus mēnešus. Gandrīz pusotrs tūkstošs bezdarbnieku nesaņem pabalstu.

■ Pilsētā ir 19 rūpniecības un 78 apkalpojošās sfēras uzņēmumu, kuros strādā nepilni divarpus tūkstoši cilvēku.

■ Trešdaļa uzņēmumu vadītāju prognozē ražošanas un pakalpojumu apjomu pieaugšanu.

■ Līvānos darbojas vietējā televīzija un iznāk Domes laikraksts Mazpilsēta.

PAŠU TAISĪTS VIENMĒR GARŠO LABĀK

Četri pārtikas veikali, kuru nosaukumā liks *Monikas* vārdu, un divi auto veikali, maizes ceptuve, konditoreja un mazs veikaliņš laukos kopumā veido individuālo uzņēmumu Daugulis un Co un dod darbu kādiem trīsdesmit līvāniešiem. Tā īpašnieki ir dzīvesbiedri Edīte un Dzintars DAUGUĻI.

- Esam viena ģimene, bet tikpat labi mūs var saukt arī par kompanjoniem! - tā Edīte, atraula no kārtējā pircēja apkalpošanas jaunākajā uzņēmuma veikalā *Santa Monika* pašā Līvānu centrā. Dauguļi savu biznesu sākuši ar smalkmaizīšu cepšanu pirms gadiem četriem un tirgošanas vienā veikaliņā. Pirms diviem gadiem Līvānos parādījusies arī Dauguļu cepta maize.

- Varējām jau tirgot arī citu cepumu, bet vienmēr jau vajag kaut ko jaunu. Mani tāda ražošana drusku baidīja gan ar lielo darbu, ko tā uzliek, gan ar pastāvīgo nervu slodzi, jo ne jau mēs pašī cepam un ne jau vienmēr, īpaši sākumā, viss vienmēr izdevās kā gribētos. Daudz maz atzīstamā līmenī dabūt ražošanu ir ļoti grūti. Līvānos nemaz tādu speciālistu kā maizes cepēju nevar atrast, ir jāņem cilvēks darbā un jāmaca. Pārskolot kādu, kurš radīs strādāt citādāk, nav iespējams. Ceptuve strādā jau divus gadus, nu var teikt, ka mums ir kāds speciālists. Līdz šim bijām vienīgie privātie maizes cepēji, bet nupat radies vēl viens konkurents.

Vai izjūtat konkurenci?

Jā! Konkurence ir mežonīga, veikals pie veikala, maizi ved arī no Daugavpils, Aizkraukles, Preiļiem. Mēs arī savai maizei esam atraduši diezgan labu noieta Preiļos - tā nu vadājam to cits citam.

Kam pateicoties jūs esat spējuši savu uzņēmuma darbību pilsētā, kur tik liels bezdarbs un līdz ar to pirktpēja - zema, paplašināt? Zemākām cenām?

Ļoti no svara ir tas, ka tirgojam pašu ražotu preci. Imports ir visos veikalos, tā dēļ nav jāmeklē mūsu *Monikas*. Cilvēki nāk te, jo viss ir svaigs, bet to, kas dienu pastāvējis nenopirkts, pārdodam par kādu santīmu lētāk. Ir cilvēki, kas pērk tieši iepriekšējās dienas bulciņas - aiznes mājās, uzkarsē un ēd tikpat svaigas,

tikai drusku lētāk. Pie mums strādā ap 30 cilvēku, pārdevēju darba algas lielumu nosaka apgrozījums - citādi nevar, cilvēkam jābūt ieinteresēlam strādāt vairāk un labāk.

Dauguļiem pašiem ar tirdzniecību agrāk nekāda sakara nav bijis - vīram bija labs un diezgan ienesīgs biškopja darbs, Edīte strādāja benzīntankā. Līdz ar laiku mainār bija jāmeklē kaut kas jauns un savs. Ko vajag, lai no nekā sāktu savu biznesu? Visu - gan lielu dūšu, gan finanses, taču visvairāk tomēr uzņēmību. Un gatavību tam, ka brīvdienu un atvaļinājumu kādu laiku nebūs. Vienkārši ieinteresētība darāmajā ir pavisam cita.

Dauguļu veikalos pārdod pašu uzņēmumā ceptas maizes, cepumus, tortes un, protams, maizi, zāvētus vistu stilbiņus un kūpinātu skumbriju, pašu gatavotus un ērti safasētus dažādus zivju kulinārijas izstrādājumus, arī pelmeņus - to, ko cilvēkiem vajag ikdienā. Viss tiek gatavots nelielās porcijās, tāpēc allaž svaigs. Un pašu taisītais vienmēr garšojot labāk. Un - maksā mazāk.

Pašlaik tiek iekārtots jauns veikals, vēl neīstenots ir sapnis par mazu kafejnīciņu - mierā Dauguļi nelielkoti, lai gan saimniecei pašai reizēm liekoti - neko vairs nevajag, rūpju tāpat diezgan. Jāmeklē jaunais noieta vietas pašu ražotajam un īstie partneri tirdzniecībā, jāgādā fasēšanas iekārtas, iespēju robežās jāmodernizē ražošana.

Vai jūs tagad Līvānos dzīvojat labāk nekā agrāk?

Esam normāli iztikuši, bet, ja agrāk es varēju vairāk atļauties naudu tērēt sev, ģimenei vai mājai, tad tagad to vairs nevar. Te vajag jaunu miklas maisītāju, te jāremontē kāda iekārta - ja es naudu iztērētu savām vajadzībām, te kaut kas apstātos.

Dzīve uzņēmuma saimniekus mācot katru dienu, bet Edīte klusībā domājot, ka derētu iestāties komercskolas neklātienē. Jo pat dzīves vislabāk pārbaudītajām zināšanām reiz var pienākt robeža, aiz kuras vairs nezini, ko darīt tālāk.

Kad Dauguļi sākuši bulciņu cepšanu, neviens tirgotājs lāgā nav gribējis tās ņemt pretī - ko nu ar maizītēm, neizpirks vēl, ko tad darīs... Tas bijis stimulis sākt tirgošanos pašiem. Bet cik daudz var pārdot vienā veikalā? Nekas cits neatliek - jāaug un jāattīstās.

JĀIZTIEK BEZ MADE IN LĪVĀNI

Līvānu Stikla fabrikā ražotu glāzi vai vāzi kādreiz rokās būs turējis, jādodomā, katrs Latvijas iedzīvotājs. Šodien šajā simtgadīgām tradīcijām bagātajā uzņēmumā agrāko septiņu lielo stikla krāšņu vietā darbojas vien divas mazākas, skaisto šķirnes stikla izstrādājumu vairumu realizē Vācijā un agrā pēcpusdienā tā teritorijā valda visaptverošs miers. Vēl tur valda sen ražotu pudeļu un burciņu kalni, ko laika zobs bez žēlastības sagāzis slīpi, kādu daļu arī sasitot lauskās. Kad svešinieks tiek garām šīm pārliecinotajām dzīves ainām, viņš nonāk citā pasaulē, kuras nosaukums ir kopuzņēmums *AndaOptec* un kur, pasaules līmenī droši konkurējot, ražo optiskās šķiedras izstrādājumus. Diemžēl uzraksts *Made in Līvāni* tos nekrāšņo. Un ne par ko tādu arī neesot ko sapņot, atzīst *AndaOptec* direktors **Daumants PFAFRODS**.

Stikla fabrikas optiskās šķiedras ražotnē agrāk strādājuši ap 30 no visiem 1200 fabrikas cilvēkiem, taču jau tad šie trīs desmiti radījuši piekto daļu visas produkcijas, strādājot ar specifiskām lietām. Optiskās šķiedras izmanto kaut vai sakaru jomā, ne tikai militārajā sfērā, lai gan visas *augstās tehnoloģijas* pamalā rodīties tieši šajā jomā. Optiskās šķiedras pamatizstrādājumi ir optisko šķiedru kūlīši un medicīnas instrumenti lāzertērijai, un šajos divos virzienos Līvānos bijušas labas iestrādes.

Tas gan juku laiku sākumā nav kavējis domāt par šīs ražotnes slēgšanu, tomēr tik tālu nenonācis un 1992. gadā ar speciālas valdības komisijas lēmumu tomēr izdevies

panākt atdalīšanos no Stikla fabrikas, nodibināt atsevišķu valsts uzņēmumu - un sākt patstāvīgo dzīvi bez nevienas kapeikas uzņēmuma "kabatā". Inflācija, tirgus tikai Austrumos, bet, taisot zināmus parādus budžetā, uzņēmumam izdevies izdzīvot. Tagad tam klājas labāk - kopš izdevies izveidot kopuzņēmumu ar vācu firmu *CeramOptec*, kas strādā tajā pašā nozarē, kam atšķirībā no līvāniešiem ir ne tikai savā jomā konkurētspējīgas *smadzenes*, bet arī izvērsts tirdzniecības tīkls un pārbaudīta produkcijas kvalitāte, un kam pēc privatizācijas pieder tā kontrolpakete.

Daumants PFAFRODS:

- Tādu ražošanas ēkas korpusu kā mūsējais vācu partneris var par marku nopirkt turpat Austrumvācijā, ne jau tas vai šķietami lētais darbaspēks, kā dažkārt domājam, viņus te interesē. Mēs šajā nozarē strādājam vairāk nekā 15 gadus, protam ražot augstas kvalitātes izstrādājumus un daudzus - arī labāk nekā citur pasaulē. It īpaši tas attiecas uz optiskās šķiedras kūlīšiem, kas tiek eksportēti arī uz Japānu, piemēram, tiek izmantoti

elektroniskajā rūpniecībā augstas klases tehnoloģisko iekārtu izgatavošanai. Mūsu izstrādājumi atbilst vismodernākajam pasaules zinātnē un tehnikā. Nav tādas sadarbības jomas, kurā mēs būtu alpalikuši.

Par daudziem izstrādājumiem nemaz nevaru pateikt, kur tos realizē - mums ir rasējums un pasūtījums, bet realizācija notiek vācu uzņēmuma tirdzniecības tīklā, kas aptver visu pasauli. Piemēram, pašlaik strādājam pie labi zināmā Vācijas ķīmiskās rūpniecības giganta *Bayer* firmas pasūtījuma, pildām arī AGFA pasūtījumus, ražojam japāņu firmām nepieciešamo. Te nekas netiek tirāzēts miljonos eksemplāru, ar vagoniem neko nekad - gatavo precīzi aizsūtām, ar gaisa pastu. Bet viena optiskās šķiedras kūlīša cena ir ap 300 dolāriem.

Tas, ka vācu uzņēmums partnerus atradis tieši Līvānos, ir arī veiksmes, bet ne tikai tā. Visu tomēr nosaka kvalifikācija un profesionālisma līmenis. Vācieši te atraduši pasaules mērogā konkurētspējīgas smadzenes, savukārt Latvijas uzņēmumam, lai cik unikāls un pasaules līmenim atbilstošs tas arī ir, nav nekādu iespēju saviem spēkiem un ar saviem līdzekļiem iekļūt pasaules tirgū. Vācu partneriem tajā sava vieta jau ir.

Daumants PFAFRODS:

- Latvijas iekšējam tirgum dodam mazliet lāzertērijas instrumentu acu kirurģijai, vēl atsevišķām Rīgas privātajām klīnikām, bet kopumā tie ir 0, 00... procenti no mūsu ražotā. Arī bijušā Austrumu tirgus daļa ir ļoti neliela. Pirmajā vietā eksportā Rietumu tirgum, kas saņem ap 90 procentus mūsu produkcijas, ir ASV, Vācija, Japāna. Un tāda tipa gaismas vadus kā mēs, Līvānos, neražo nekur citur pasaulē. Analogo tiem vienkārši nav.

Pēc uzņēmuma privatizācijas 1996. gadā izdevies ražošanu ievērojami kāpināt un šī gada piecos mēnešos jau saražots ievērojami vairāk izstrādājumu nekā iepriekšējā gadā kopā.

Bet, lai gan uz te ražotajiem izstrādājumiem nav ne Līvānu, ne Latvijas vārda, lielās vācu firmas *CeramOptec* katalogā tomēr ir arī adrese "*AndaOptec*, abonenta kastīte 326, Līvāni".